

JAARWISSELING : TERUGBLIK EN VOORUITZICHT OP ALCOHOLBELEID

Bij de jaarwisseling is het gebruikelijk om terug te zien naar het voorbije jaar en plannen te ontvouwen voor het nieuwe jaar. Wanneer wij dat doen op het gebied van alcoholproblemen en alcoholbeleid, dan springen er twee zaken uit. Het was het eerste jaar met de leeftijdsgrens van 18 jaar, en het was het jaar waarin de ondergrondse tegenwerking van de supermarkten tegen het matigingsbeleid duidelijk in de publiciteit kwam.

De ongelijke behandeling in de negentiende eeuw van sterke drank tegenover zwak-alcoholhoudende drank, was één van de belangrijkste drijfveren voor de oprichting van de ANGOB in 1897. De oprichters waren van mening dat er geen principieel verschil was tussen die twee soorten alcoholhoudende dranken. Bestrijden van uitsluitend sterke drank, zou de alcoholproblemen in de samenleving niet voldoende tegengaan. Als ANGOB kunnen wij tevreden zijn dat Nederland nu één leeftijdsgrens hanteert voor alle alcohol.

Binnenkort zullen wij in cijfers uitgedrukt zien wat het eerste jaar heeft opgeleverd. Daar moeten wij niet te optimistisch over zijn. Het zal een paar jaar duren voordat het bij ouders en jongeren tussen de oren zit. Pas dan mogen wij verwachten dat de gemiddelde aanvangsleeftijd voor alcoholgebruik omhoog gaat.

Wij weten al jaren dat de alcoholbranche zich heftig verzet tegen maatregelen die de omzet doen teruglopen. Maar hoe Albert Heijn en CBL samenspannen om de naleving van de wet te ondermijnen, werd pas in de radio-uitzendingen van Argos (VPRO) op 19 april en 6 september in de publiciteit gebracht. CBL en AH hebben afgesproken om de installatie van het tot nu toe meest effectieve controlesysteem systematisch te weigeren. Zo blijven minderjarigen met een beetje geluk of intimidatie, in staat om drank te bemachtigen.

Men kan zich afvragen of hiermee het alcoholbeleid is voltooid, dat ons in 1986 in de ministeriële nota "Alcohol en Samenleving" in het vooruitzicht werd gesteld. Neen, voor een samenhangend en maatschappijbreed alcoholbeleid zijn er nog vele wensen.

Zo zou de promillagegrens in het verkeer omlaag gebracht moeten worden. Bij de huidige strafbaarheids-grens van 0,5 promille (voor ervaren bestuurders), is de ongevalskans al sterk verhoogd. De huidige grens van 0,2 promille voor beginnende bestuurders, zou voor alle verkeersdeelnemers moeten gelden. VVN heeft in het verleden al eens voor een grens van 0,2 promille gepleit. Zweden kent al jarenlang een grens van 0,2 promille, Polen en Estland hebben zich daar naderhand bij gevoegd. Frankrijk kent voor buschauffeurs een aparte grens van 0,2 promille.

De alcoholreclame zou via de DHW inhoudelijk aangepakt moeten worden. In 1988 hebben regering en parlement ermee ingestemd dat regeling van de alcoholreclame overgelaten zou worden aan zelfregulering door de alcoholbranche. Het resultaat is geweest dat de kwaliteit van de reclame is toegenomen, maar dat er geen enkele bijdrage is geleverd aan de alcoholmatiging.

Ook zijn nog wenselijk een terugdringen van stuntaanbiedingen van drank door instellen van een minimumprijs per eenheid alcohol, harmonisatie en verhoging van de Europese minimum accijnstarieven voor alcohol, en inflatiebestendig maken van alle heffingen op alcohol.

Dr.ir. D.Korf

DRONKEN AUTO-MOBILIST STEEKT EIGEN AUTO IN BRAND

Een 25-jarige man uit de stad Groningen heeft zijn eigen auto in brand gestoken. Het gebeurde op donderdag 18 december in de late uren van die dag. De man was die avond uit geweest, en had daarbij flink gedronken en mogelijk ook drugs gebruikt.

Bij een rotonde op het Hoendiep reed hij tegen een vrachtwagen. Hij ging er als een haas vandoor na het incident. Omdat zijn kenteken bekend was, kon hij betrekkelijk snel opgespoord worden. Agenten vonden hem in Hoogkerk, naast zijn uitgebrande auto. De dronkeman rende weg toen hij de politie zag. Maar de agenten hadden hem gauw te pakken.

De blaafste wees uit dat de man drie keer de maximaal toegestane hoeveelheid alcohol in zijn bloed had. Ook had hij zakjes wit poeder bij zich. Die werden in beslag genomen.

Krankzinnig gedrag onder de invloed van alcohol. Onze voorgangers zeiden niet voor niets al: **dronkenschap is een vrijwillige vorm van krankzinnigheid.**

STEEDS MEER VEERTIGERS MET KORSAKOV

De gemiddelde leeftijd waarop het Korsakov syndroom optreedt, vertoont al jarenlang een dalende lijn. Midden vorige eeuw waren de patiënten vrijwel uitsluitend bejaarde mannen. Zo'n twintig jaar geleden kwamen daar ineens heel jonge patiënten bij door het opkomend jeugd-alcoholisme. En nu constateren zorgverleners in Noord-Brabant een toename van veertigers onder hun patiënten.

Het Korsakov syndroom werd vroeger ook wel alcoholische demantie genoemd. Het is een vorm van hersenbeschadiging waarbij vooral het (korte) geheugen en het oriëntatievermogen zijn aangetast. Als oorzaak beschouwde men oorspronkelijk langdurig fors alcoholgebruik. Korsakov dus als een soort slijtage (erosie) van de hersenen. Ook omdat de ernst van het syndroom versterkt werd door ongezonde eetgewoonten. Gevorderde patiënten kunnen niet meer zelfstandig wonen. Op straat verdwalen zij, en in huis laten zij kranen (gas, water) open staan en het eten verkolen.

Toen er zo'n twintig jaar geleden ineens jonge twintigers met Korsakov verschenen, werd duidelijk dat ook acute beschadiging van de hersenen tot Korsakov kon leiden. De gemiddelde leeftijd van de patiënten daalde destijds met een sprong. En nu constateert de hulpverlening een nieuwe daling van de gemiddelde leeftijd.

Alcohollimiet in verkeer verlaagd naar 0,5 promille SCHOTLAND PAKT ALCOHOL RADICAAL AAN

Schotland heeft zich aangesloten bij de grote groep van Europese landen waar 0,5 promille de strafbaarheidsgrens is voor alcohol in het verkeer. Alleen Engeland, Wales en Malta houden nog vast aan de oude, onveilige grens van 0,8 promille. In Noord-Ierland is een verlaging van 0,8 naar 0,5 promille in voorbereiding.

Op 18 november nam het Schotse parlement het voorstel tot wetswijziging aan. Door middel van grote publiciteitscampagnes werd het publiek op de hoogte gesteld van de verlaging. Op 5 december werd de wetswijziging van kracht. Die dag waren er op veel plaatsen controles. De overgrote meerderheid van de gecontroleerde automobilisten had minder dan 0,5 promille alcohol in zijn of haar bloed. En wat nog belangrijker was, de overgrote meerderheid juichte de maatregel toe.

In 2012 vielen in Groot-Brittannië 230 doden door alcohol in het verkeer. Daarnaast waren er 1200 ernstig gewonden en 8510 lichtgewonden als gevolg van alcohol in het verkeer. De 230 alcoholdoden vormden 13 procent van alle verkeersdoden.

Het voorgaande was reden voor de verkeersveiligheidsorganisatie Brake om nog eens aan te dringen op verlaging van de strafbaarheidsgrens voor alcohol in Groot-Brittannië. Een belangrijk argument was daarbij dat in

het recente verleden belangrijke buurlanden als Duitsland en Frankrijk hun promillagegrens al hadden aangepast aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten, en dat Groot-Brittannië daar lelijk bij achterop raakte.

Het resultaat van één en ander is dat Schotland nu als enige onderdeel van Groot-Brittannië is overgegaan op een grens van 0,5 promille. In Noord-Ierland wordt al geruime tijd (namelijk sinds de verlaging van de strafbaarheidsgrens in de Ierse Republiek) gediscussieerd of men niet eenzelfde strafbaarheidsgrens moet hanteren als in de Republiek. Inmiddels is daarvoor in het parlement een meerderheid. Het ziet er naar uit dat het land het Schotse voorbeeld binnen afzienbare tijd zal volgen.

Het probleem met Engeland ligt in de machtige positie van de alcohollobby. Die weet regering en parlement telkens van ingrijpen af te houden. Onder de bevolking groeit de meerderheid voor een verlaging gestaag.

Een strafbaarheidsgrens van 0,5 promille geldt nu in 18 landen van Europa. In het voormalige Oostblok lag de grens bij 0,0 promille. Bij de toenmalige meetnauwkeurigheid kwam dat in de praktijk neer op 0,1 promille. Die grens wordt nog steeds gehanteerd in Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Roemenië. Daarentegen hebben Estland en Polen het Zweedse voorbeeld gevolgd en de limiet bij 0,2 promille gelegd.

Het Nederlandse systeem met een lagere grens (0,2 promille) voor beginnende automobilisten is eveneens van kracht in Griekenland, Ierland, Letland, Litouwen en Luxemburg. Afwijkende strafbaarheidsgrenzen kennen Slovenië (0,24 promille) en Litouwen (0,4 promille).

COLOFON

De GO: tweemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880.

Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur:

Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl

Administratie:

W. Matla, Hof van Delftlaan 119, 2613 BL Delft, tel. 015-2126904, giro NL81 INGB 0000 849058.

Artikelen voorgaande nummers:
www.angob.nl

Alcohol kreeg weer een uitzonderingspositie

INFORMATIEVE ETIKETTERING

VOEDINGSMIDDELEN

Sinds 13 december 2014 moeten de etiketten op voedingsmiddelen de consument duidelijke, volledige en beter leesbare informatie verschaffen over het betreffende consumptieartikel. Alcoholhoudende dranken zijn echter van die verplichting vrijgesteld.

De nieuwe etiketteringsregels zoals die in ons land gelden voor voedingsmiddelen, zijn een uitvloeisel van Europese richtlijnen. De eerste Europese richtlijnen voor de etikettering van voedingsmiddelen waren gebaseerd op het recht van consumenten om geïnformeerd te worden over de samenstelling van wat zij eten en drinken. Zij waren bedoeld voor alle voedingsmiddelen. De alcoholbranche bleek het echter oneens te zijn met de verplichting om uitgebreid melding te maken van de bestanddelen in zijn producten. Door middel van een stevige lobby bij de Europese Commissie en het Europees Parlement, wist de branche in 2011 voor zijn producten vrijstelling te krijgen van de bestanddelendeclaratie.

In 2014 was de declaratie aan herziening toe. Deels wegens nieuwe ontwikkelingen en deels wegens gebleken onvolkomenheden. Na het zomerreces begonnen de discussies. De alcohollobby wenste verlenging van de vrijstelling voor zijn producten. Volksgezondheids-deskundigen betoogden juist dat aan die vrijstelling een einde gemaakt diende te worden. De Britse Europarlementariër Glenis Willmott tekende als parlements lid

protest aan tegen de verlenging. En de Royal Society for Public Health (RSPH), onder leiding van voorzitter Shirley Cramer, organiseerde een enquête over de kwestie. Op grond van de uitkomst daarvan begon Cramer een campagne tegen de vrijstelling.

In een interview voor de BBC noemde Cramer het onaanvaardbaar dat het publiek straks uitgebreid geïnformeerd zou worden over calorieën, vitamines en mineralen in vruchtensappen, frisdranken en mineraalwaters, maar niet over die in alcoholhoudende dranken. De consument kan daardoor verkeerde keuzes maken. Zij deed een beroep op het Europees Parlement om een einde te maken aan de uitzonderingspositie van alcoholhoudende dranken.

Hierbij valt nog een kritische kanttekening te maken. In het verre verleden was in ons land de verkoop van alcoholhoudende dranken voorbehouden aan de slijter. Toen de supermarkten ontdekten dat er aan alcohol veel te verdienen viel, bepleitten zij dat zwak-alcoholhoudende dranken tot de levensmiddelen gerekend moesten worden. Nu er voor levensmiddelen uitgebreide etiketteringsvoorschriften zijn uitgevaardigd, willen zij ineens dat

drank anders behandeld moet worden dan levensmiddelen. Een merkwaardige inconsequentie!

Inmiddels heeft de Europese Commissie beslist dat de uitzonderingspositie voor alcoholhoudende dranken voorlopig gehandhaafd blijft. Die vrijstelling is wel enigszins beperkt. Hij geldt alleen voor dranken met meer dan 1,2 procent alcohol. Alcoholvrij bier en alcoholarm bier hebben dus geen vrijstelling. Dat maakt de uitzonderingspositie voor drank nog merkwaardiger. Alcoholarm bier heeft geen uitzonderingspositie, maar het Zweedse licht bier (2 tot 2,5 procent alcohol) wél.

Er is nog één ontsnappingsroute open. De Europese richtlijnen zijn minimumeisen waar de lidstaten aan moeten voldoen. Afzonderlijke landen mogen verder gaan indien dat in het belang van de volksgezondheid is. Shirley Cramer heeft al aangegeven dat bij aanvaarding van de uitzonderingspositie voor drank, de RSPH voorstelt dat Groot-Brittannië voor het eigen grondgebied die uitzonderingspositie afwijst. De RSPH is van mening dat tenminste vermelding van het aantal calorieën verplicht gesteld moet worden.

Wat geldt voor Groot-Brittannië, kan ook voor Nederland gelden. Vermelding van het aantal calorieën is nuttig bij het tegengaan van overgewicht.

Dingeman Korf

Onvolkomenheid in Drink- en Horecawet

SCHOOL SCHONK ALCOHOL AAN MINDERJARIGEN

Minderjarige leerlingen van het Da Vinci College in Dordrecht hebben wijn gedronken tijdens de les. Dat gebeurde tijdens een wijnproeverij in het kader van de koksopleiding die zij volgen.

Een vader van een 17-jarige leerling is daar heel boos over geworden. Hij zegt: "Ik doe er alles aan om mijn zoon geen alcohol te laten drinken tot zijn achttiende, en dan krijgt hij het op school. Dit ondermijnt mijn gezag".

De school begrijpt de ophef niet. Woordvoester Daphne van Bodegom: "Binnen zulke lessituaties mag er geproefd worden. We hebben de leerlingen vier kleine hoeveelheden wijn voorgezet. Dan heb je het over een slokje, een bodempje, puur om de smaakbeleving te herkennen".

Inderdaad staat de Drink- en Horecawet het toe dat bij bepaalde opleidingen binnen lessituaties wordt geproefd, ook door minderjarigen. Mits het gaat om niet-bedrijfsmatige verstrekking in niet voor publiek geopende ruimten.

Dat de school zegt niets te begrijpen van de ophef, vinden wij een tactloze opmerking. Want de verstrekking van alcohol staat haaks op de opvoeding die de leerling thuis krijgt. De school had op zijn minst begrip voor de situatie moeten tonen. Domweg zeggen dat het mag van de wet getuigt van een totaal gebrek aan empathie met de ouders. De wet vertoont een onvolkomenheid, en zou ons inziens gewijzigd moeten worden. Bijvoorbeeld door toestemming van de ouders verplicht te stellen.

Bovengenoemd voorval doet bij ons verder nog enkele vragen rijzen. Had het niet op de weg van de school gelegen om zich van tevoren te vergewissen van de leeftijden van de leerlingen, en met de ouders van de minderjarige leerlingen in gesprek te gaan? Is het niet mogelijk om de wijnproeverij in een volgend leerjaar te organiseren, als de leerlingen een jaar ouder zijn? Of aan het eind van het schooljaar in plaats van direct aan het begin?

Tot slot: wat doet de school met leerlingen die om medische of religieuze redenen geen alcohol mogen gebruiken?

WIJN STEEDS VAKER VIA INTERNET GEKOCHT

Voorafgaand aan de afgelopen feestdagen, is er in Nederland weer veel wijn verkocht. Blijkbaar hebben de vele advertenties voor wijn en redactionele artikelen over wijn, die ieder jaar omstreeks deze tijd over ons worden uitgestort, bij de gemiddelde Nederlander duidelijk effect. De opvatting dat een feestelijk etentje niet zonder wijn kan, is gemeengoed geworden.

Opvallend daarbij is dat er steeds meer wijn via internet wordt besteld. Volgens W. Jongen van thuiswinkel.org is van 2012 op 2014 de verkoop via internet ruim verdubbeld. PostNL meldde dat men alleen al op 15 december meer dan 40.000 wijnpakketten te verwerken kreeg. Sinds juni heeft de post nieuwe verpakkingen voor breekbare zaken. Daarin verpakt kun je wijnflessen van de trap gooien zonder dat de flessen breken. Dat moet bij het publiek de angst wegnemen om flessen per post te bestellen.

Hoeveel van die pakketten bij minderjarigen terecht komen vermeldt de historie niet!

Alcoholslot is zegen voor de verkeersveiligheid

OPSCHORTING BERECHTING DRANKRIJDERS

Begin december verscheen in de kranten het bericht dat het Openbaar Ministerie voorlopig geen strafzaken zou behandelen tegen drankrijders die in aanmerking komen voor een verplicht alcoholslot. Het alcoholslot wordt als bestuurlijke maatregel opgelegd aan alle automobilisten die betrapt worden met een bloedalcoholgehalte tussen 1,3 en 1,8 promille.

De verplichting een alcoholslot aan te (laten) brengen, is een door het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen automatisch opgelegde straf op grond van het gemeten alcoholpromillage. Het slot is een startonderbreker die geactiveerd wordt door de meting van alcohol in de adem van de bestuurder. Het slot blijft minimaal twee jaar gehandhaafd. Wie weigert, of tussentijds afhaakt, is zijn rijbewijs vijf jaar kwijt.

Het Openbaar Ministerie (OM) kan redenen hebben om uitsluitend opleggen van een alcoholslot, in bepaalde gevallen een te geringe straf te vinden voor de drankrijder. Het OM vordert dan tot nu toe strafvervolgung tegen de betreffende automobilist. Die moet dan voor de rechter verschijnen en kan een boete of zelfs gevangenisstraf opgelegd krijgen.

Hetzelfde misdrijf tweemaal bestraffen met verschillende sancties door verschillende overheidsinstanties, lijkt strijdig te zijn met het aloude principe dat iemand niet tweemaal veroordeeld mag worden voor hetzelfde misdrijf. Bij een tweede veroordeling (bijv. in hoger beroep) moet de eerste veroordeling komen te vervallen.

Het Openbaar Ministerie heeft de Hoge Raad gevraagd om zich hierover

uit te spreken. Is het opleggen van een alcoholslot naast een strafrechtelijke sanctie, mogelijk in strijd met het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens? De uitspraak van de Hoge Raad wordt in maart of april verwacht.

Tot die tijd verzoeken de officieren van justitie de rechters om strafzaken tegen automobilisten die zowel voor strafvervolgung als voor een alcoholslot in aanmerking komen, niet inhoudelijk in behandeling te nemen, in afwachting van de uitspraak van de Hoge Raad.

Jaarlijks moeten enkele duizenden drankrijders het alcoholslot in hun auto laten inbouwen. Dat kost hun meer dan tweeduizend euro. Plus nog eens de kosten van de verplichte heropvoedingscursus (de EMA).

Een promillage van 1,3 bereikt iemand niet "per ongeluk", niet door één of twee glaasjes van welke drank dan ook. Afhankelijk van lichaamsgewicht en drinktempo zijn daarvoor zes tot acht glazen drank nodig. Iemand die zoveel drinkt voordat hij achter het stuur kruipt, geeft er blijk van lak te hebben aan de veiligheid van zijn mede-weggebruikers. Zo iemand moet uit het verkeer geweerd worden. Het alcoholslot is daarvoor een prima middel.

Dingeman Korf

Restaurants meer succes dan café's.

OMZET HORECA IN 2014 DRIE PROCENT GESTEGEN

In 2014 is in ons land de omzet van de horecasector als geheel met een onverwachte 3 procent toegenomen. De toename was volgens deskundigen vooral te danken aan eenmalige, bijzondere omstandigheden. Voor 2015 verwachten zij een stabilisatie op het huidige niveau.

De belangrijkste van die goede omstandigheden was het weer. Vrijwel alle maanden was het warmer dan in 2013. Augustus was daarop een opvallende uitzondering. Het jaar als geheel telde daardoor meer "terrasdagen". Café's en restaurants profiteerden daarvan. De aantrekkende economie in de wereld, leverde ons land een grotere stroom buitenlandse toeristen, waar vooral de hotelsector van profiteerde. En tenslotte, de wereldkampioenschappen voetbal deden vooral de omzet in café's toenemen.

Binnen de horecasector gaat een steeds groter deel van de omzet naar hotels, restaurants en cafetaria's. De traditionele café's verliezen gaandeweg terrein. Op hun terrein is de concurrentie hevig en zijn er tal van alternatieven. De laatste jaren zijn vooral de speciale koffiebars in opkomst. Daarvoor was er de opkomst van de speciale tearooms met een steeds uitgebreider assortiment. En nog eerder trokken de cafetaria's al een deel van het publiek naar zich toe.

Naast de uitbreiding van de horeca sector met speciaalzaken voor een wat smaller assortiment (bijv. Starbucks voor koffie), zien wij ook steeds meer horeca-activiteit buiten de horeca sector. Die branchevreemde concurrenten trekken klanten weg bij de horecasector. Tijdens het boodschappen doen even een kopje koffie bij de (banket)bakker of bij de Hema, ja zelfs in sommige boekhandels, is tegenwoordig een doodnormale zaak. Lunchen bij V&D of de Hema hetzelfde. De hotelsector ondervindt toenemende concurrentie van bed & breakfast aanbieder door particulieren.

DEFINITIEF GEEN DRANK BIJ BENZINEPOMP

Sinds 2001 mogen er geen (zwak-)alcoholhoudende dranken verkocht worden bij tankstations. Herfst 2011 begon een aantal exploitanten van tankstations een protestactie daartegen. Onlangs velde ons hoogste rechtsorgaan het definitieve vonnis, het protest werd afgewezen.

Leider van de protestactie was pomphouder Ewout Klok uit Hoogeveen. Herfst 2011 plaatste hij, gevolgd door een aantal collega's, demonstratief blikjes bier in zijn winkeltje. De demonstranten werden prompt geverbaliseerd. Zij gingen daartegen in beroep. Dat werd het begin van een langdurige juridische procedure.

De rechtbank verwierp de argumenten van de demonstranten, en handhaafde de processen-verbaal. Ook daartegen gingen de demonstranten in beroep, nu dus bij het gerechtshof. Ook daar kregen zij ongelijk (wij berichtten daarover in dit blad september 2013). Opnieuw gingen zij in hoger beroep, nu bij het hoogste rechtsorgaan van ons land, de Raad van State.

Afgelopen september deed de Raad van State uitspraak, de demonstranten kregen definitief ongelijk. Het is terecht dat de wet onderscheid maakt tussen wegrestaurants enerzijds en benzinstations anderzijds, respectievelijk

tussen verstrekking per glas voor consumptie ter plaatse en verstrekking in gesloten verpakking.

Aan het argument van de pomphouders dat in België en Duitsland in tankstations wel bier verkocht mag worden, werd geen gewicht toegekend. In de Scandinavische landen en in de VS geldt eenzelfde verbod als in Nederland. Het Nederlandse verbod is dus niet zo uitzonderlijk als de pomphouders suggereren.

Beta, de belangenbehartiger van de pomphouders, is van plan nu naar het Europese Hof van Justitie te stappen om het verkoopverbod ingetrokken te krijgen.

CONCLUSIES UIT ONDERZOEK STERK OPGEBLAZEN

Begin december was er veel publiciteit over het promotieonderzoek van mevrouw Boelema. Die had bij haar onderzoek geen negatieve invloed van alcohol op puberhersen gevonden. Hadden eerdere onderzoekers zo massaal onjuiste conclusies getrokken ?

De promovenda testte 2.230 jongeren toen zij 11 en 19 jaar oud waren. Zij verdeelde hen in zes groepen, van niet drinkers tot zware drinkers. Zware drinkers werden gedefinieerd als drinkers van tenminste eenmaal per week 6 glazen bij één gelegenheid.

Boelema zag met haar testjes geen verschil in het cognitief functioneren tussen de verschillende groepen drinkers of tussen drinkers en niet drinkers, op de terreinen van geheugen, zelfbeheersing en concentratievermogen. Wel vond zij een relatie tussen alcohol en probleemgedrag. Het ontbreken van een verschil in cognitief functioneren leek nogal sensationeel. Journalisten pakten het ook als zodanig op. De Volkskrant kopte "Paar biertjes niet per se slecht voor het puberbrein".

Dat was nogal in strijd met de uitkomsten van eerdere onderzoeken. Diverse deskundigen haastten zich om te wijzen op tekortkomingen in het onderzoek van mevrouw Boelema. De Hersenstichting reageerde onmiddellijk, en wees er op dat met f-MRI na binge-drinken subtiele verstoringen meetbaar zijn in hersenstructuur en hersenfunctie. Vooralsnog blijft de Hersenstichting van mening dat chronisch binge-drinken de neurocognitieve ontwikkeling van pubers negatief beïnvloedt. Hersenstichting en Trimbos Instituut vragen om verder onderzoek.

Ook kinderarts Van der Lely mengde zich in de discussie. Ook hij wees de conclusies van de Volkskrant af. "Met behulp van hersenscans is aangetoond dat er dosisafhankelijke (korte termijn) schade is na het drinken van alcohol. Bij comazuipen is er lange termijnschade".

Professor Wiers, hoogleraar ontwikkelings-psychopathologie aan de

universiteit van Amsterdam, relativeert het onderzoek van Boelema door te wijzen op de aard van de gebruikte testen : "Er zijn aanwijzingen dat de door Boelema gebruikte testjes niet erg gevoelig waren. Zij geven evenmin ondersteuning voor de omgekeerde relatie (die wel bewezen is)".

Kortom, de gebruikte meetmethode is niet gevoelig genoeg, er valt niets mee te bewijzen.

De door Boelema gebruikte definitie van zware drinkers is ons inziens nog ver verwijderd van comazuipen. Zes glazen op één avond geeft afhankelijk van lichaamsgewicht en snelheid van drinken een bloedalcoholgehalte van ongeveer 1,5 promille. Daar raakt iemand nog niet van in coma.

Uitvoering van de metingen op de leeftijden van 11 en 19 jaar, zegt niets over het verloop van het drinkgedrag in de tussenliggende periode. Iemand die op zijn twaalfde begint met fors zuipen, zal er op zijn negentiende heel anders aan toe zijn dan iemand die pas op zijn achttiende er mee begonnen is.

Verder valt nog op te merken dat er slechts naar drie hersenfuncties is gekeken. Het is echter bekend dat de ene hersenfunctie veel gevoeliger is voor verstoring door alcohol dan de andere. Er zou op meer verschillende gebieden gemeten moeten worden. Ook is uitsluitend indirect gemeten, namelijk door middel van het presteren op een aantal laboratoriumtaken. Dat zou aangevuld moeten worden met metingen van hersenscans en eventuele andere instrumentele metingen. En tenslotte : een tijdsverloop van acht jaar is wat kort om harde conclusies op te baseren.

Dingeman Korf

ALCOHOL KOST WERKGEVERS MILJARDEN

Meer dan een kwart van het kortdurend ziekteverzuim in ons land heeft te maken met alcohol. De top van het kortdurend ziekteverzuim ligt op de maandag. Heel vaak een gevolg van zwaar drinken in het weekeinde. Op de tweede plaats van de oorzaken van ziekteverzuim op maandag staan sportblessures.

Ook bij bedrijfsongevallen speelt alcohol een belangrijke rol. Bij zo'n 14 procent van alle bedrijfsongevallen is aantoonbaar alcohol in het spel. Daarnaast zijn er nog bedrijfsongevallen waarbij alcohol indirect betrokken is, maar waarbij onvoldoende concentratie, vermoeidheid, hoofdpijn en dergelijke als oorzaak wordt gezien.

Tenslotte zijn er nog de kosten van langduriger ziekteverzuim, voor de behandeling van alcoholongevallen en alcoholverslaving of voor de behandeling van ziekten waaraan alcohol mede schuldig is.

Alles bij elkaar kosten de heel en half verlaafde werknemers de Nederlandse werkgevers jaarlijks circa 1,9 miljard euro aan direct toerekenbare kosten.

Naar schatting 10 procent van de Nederlandse werknemers heeft moeite met alcohol. Voor een deel doordat men zich een leefpatroon heeft aangemeten waarbij zwaar drinken in het weekeinde een vaste gewoonte is. Voor een ander deel doordat men

IN BELGIË VERLAGING PROMILLAGEGRENSEN IN DISCUSSIE

De Vlaamse minister van Mobiliteit, mevr. H. Crevits, wil de promillagegrens voor alcohol in het verkeer verlagen naar 0,2 promille. Dat is de opvallendste maatregel in het ontwerp voor het Mobiliteitsplan Vlaanderen dat de minister heeft opgesteld.

Crevits zal op federaal niveau moeten gaan onderhandelen over haar voornemen. Want er moet in België één promillagegrens zijn. Het zou een onwerkbaar situatie opleveren wanneer Vlaanderen een andere grens zou hanteren dan Wallonië.

De landelijk staatssecretaris voor Mobiliteit M. Wathelet heeft al via zijn woordvoester laten weten dat hij geen brood ziet in een lagere promillagegrens voor alcohol bij automobilisten. Hij wil eerst de resultaten afwachten van recent getroffen maatregelen, en neemt daarop alvast een voorschot : "De recente verhoging van de boetes voor dronken rijden en meer sensibilisering zullen meer uithalen". Een aanvechtbare stelling, in andere landen is gebleken dat verhoging van boetes weinig uithaalt.

Woordvoester C. Buyck van het Vlaamse ministerie, zegt namens haar minister dat alcohol een rol speelt bij één op de drie ongevallen. "Bovendien houden teveel chauffeurs zich niet aan de promillagegrens die nu geldt. We moeten werken aan verbetering van de naleving, maar dat staat los van verlagings van het maximum. Vanaf 0,2 promille neemt de ongevalskans toe. Verkeersexperts adviseren ons daarom de promillagegrens te verlagen".

alcohol meent nodig te hebben om zich goed te voelen. Door de onwrikbaarheid van hun leefpatronen, kan men die werknemers als half-verslaafden beschouwen.

Bedrijfsartsen zouden beter moeten doorvragen naar gebruik van alcohol of andere middelen wanneer werknemers met klachten bij hen komen. Vroegtijdige opsporing van beginnende alcoholproblemen kan veel leed voorkomen.

"GENEESMIDDELEN" TEGEN ALCOHOLISME : EEN VERGELIJKING

De afgelopen jaren zijn er diverse nieuwe "geneesmiddelen" tegen alcoholverslaving op de markt gekomen. Meestal worden zij toegepast ter ondersteuning van psychotherapie. Een vergelijkend onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het ideale middel nog niet gevonden is.

Tientallen jaren was disulfiram het enige middel waarmee ontgifte alcoholisten zich terugval in hun verslaving van het lijf konden proberen te houden. Zolang zij het middel bleven innemen veroorzaakte consumptie van alcohol hoogst onaangename effecten. Maar hun alcoholzucht werd er niet door genezen. Het middel verergerde alleen maar de vergiftigingsverschijnselen na alcoholgebruik.

Disulfiram verhindert de volledige afbraak van alcohol in de lever. De afbraak blijft steken bij het tussenproduct acetaldehyde. Dat tussenproduct veroorzaakt de vergiftigingsverschijnselen. Disulfiram wordt verkocht onder de handelsnamen Antabus en Refusal.

Omstreeks het jaar 2000 begonnen er nieuwe middelen op de markt te komen. Ontdekt werd dat het ontwenningmiddel naltrexon (Nalorex) waarmee heroïneverslaafden behandeld worden, ook effect heeft op alcoholisten. Dat middel werkt niet op de lever zoals disulfiram, maar op de hersenen.

Vanaf de ontdekking van het effect van naltrexon op alcoholverslaving, ging het onderzoek naar nieuwe middelen een andere kant op. Niet langer was de lever centraal in het onderzoek, maar de hersenen. Er werden middelen ontwikkeld die de zucht naar alcohol

onderdrukten, die bepaalde receptoren in de hersenen blokkeerden, en die de hormonen beïnvloedden. En soms bleken oude geneesmiddelen voor heel andere ziekten, ook bruikbaar als hulpmiddel bij de behandeling van alcoholverslaafden.

Er zijn nu zoveel verschillende middelen voor alcoholverslaafden op de markt, dat een kritisch vergelijkend onderzoek nodig werd. Dat is recentelijk in de V.S. verricht door de Agency for Healthcare Research and Quality (AHRQ). Het onderzoeksteam vergeleek de 25 belangrijkste "geneesmiddelen" die in gebruik zijn bij de behandeling van alcoholisten. Slechts een beperkt deel van die middelen is erkend voor de behandeling van alcoholverslaving. De overige zijn middelen die erkend zijn voor de behandeling van andere ziekten (bijvoorbeeld anti-depressiva, spierverlappers, enz.), of extracten van planten.

De vijf meest gebruikte middelen tegen alcoholverslaving zijn disulfiram (Antabus), acamprosaat (Campral), naltrexon (Nalorex), nalmeфеen (Selincro) en baclofeen (Myospan). Het laatste product is niet erkend voor deze toepassing. Al deze middelen worden gewoonlijk in eerste instantie gebruikt ter ondersteuning van

psychotherapie (gedragstherapie, motivatie-versterkingstherapie, enz.). Als de psychotherapie voltooid is, krijgt de patiënt het middel mee naar huis om het nog lang te blijven slikken.

De onderzoekers constateerden dat Campral en Nalorex de effectiefste middelen waren, zowel met betrekking tot de vermindering van de gedronken hoeveelheid (toepassing bij niet-verslaafde zware drinkers), als met betrekking tot het voorkómen van terugval bij droogstaande alcoholisten. Nalorex vertoont wat meer bijwerkingen dan Campral.

Selincro is al lang in de diergeneeskunde in gebruik voor het beëindigen van een narcose. Het wordt nog maar kort gebruikt ter ondersteuning van de psychotherapie bij alcoholisten. De resultaten daarvan zijn tot nu toe goed. Maar door het nog geringe aantal behandelde patiënten, is het bewijs voor de effectiviteit minder sterk dan bij Campral en Nalorex.

Omdat de onderzoekers van het AHRQ bijzonder hoge eisen stelden aan de kwaliteit van het wetenschappelijk bewijs, konden zij noch voor Antabus, noch voor Myospan (oorspronkelijk tegen spierkrampen) een onomstotelijk bewijs voor de effectiviteit leveren. Die middelen staan vooralsnog als tweede keus te boek.

Het allernieuwste middel voor de behandeling van alcoholverslaafden is gabapentin. Het is nog zo nieuw dat het geheel ontbreekt in de lijst van de 25 producten waar de wetenschappers van het AHRQ onderzoek naar deden. Overigens is ook dat een oud geneesmiddel, tegen zenuwpijnen en epileptische aanvallen.

Dingeman Korf

En dit...

... was een bijzonder hardleerse vrachtautochauffeur. Hij werd door de politie van de weg gehaald bij Hoogeveen.

De man, een Macedoniër van 52-jaar oud, reed slingerend over de A-37. De politie hield de vrachtwagen aan. De chauffeur had zwaar gedronken, zijn bloedalcoholgehalte bedroeg maar liefst 2,5 promille.

Toen de politie zijn rijbewijs wilde invorderen, bleek dat de Duitse politie dat een dag eerder al had gedaan. Toen werd hij met een promillage van 2,2 van de weg gehaald. Hij kan zijn beroep dus wel vaarwel zeggen: tweemaal een psychiatrisch onderzoek, in Nederland een verplichte EMA-cursus voordat hij hier weer mag rijden, en opnieuw rijexamen doen.

De eigenaar moet zijn vrachtwagen zelf komen ophalen in Hoogeveen

* * *

... was een 41-jarige Tielenaar die door drank heel onverstandig deed.

De man werd omstreeks 01.00 uur in Sliedrecht gecontroleerd. Daarbij bleek zijn ademlucht 870 microgram alcohol per liter te bevatten. Bijna viermaal de limiet. Zijn rijbewijs werd dus ingevorderd en opgestuurd naar de officier van Justitie.

Kort na 03.00 uur troffen andere agenten de man in Tiel opnieuw achter het stuur van zijn auto aan. Nu blies hij 675 microgram. Wederom een proces-verbaal wegens dronken rijden, maar nu ook één wegens rijden zonder rijbewijs.

Alsof het allemaal nog niet genoeg was, kroop de man opnieuw achter het stuur en werd prompt weer aangehouden. Nu met 575 microgram alcohol in zijn adem. Ditmaal nam de politie zijn auto in beslag en schreef opnieuw twee processen-verbaal uit.

Het werd een duur avondje uit. Een taxi was goedkoper geweest

* * *

... was letterlijk een zware taak voor de Rotterdamse politie. Zij hadden een zwaarlijvige man gearresteerd die op straat lag omdat hij te dronken was om op zijn benen te staan.

Het kostte de agenten veel moeite om de man in het arrestantenbusje te hijsen. En bij het bureau rees de vraag hoe krijgen we hem de cel in. Wel, op

wieltjes.

De agenten haalden een plateau op wielen van de bevoorrading, hesen de dronkaard er vanuit het busje op, en rolden hem liggend op het plateau het bureau in. Tot verbazing van de omstanders

* * *

... was een geval van alcoholische agressie.

De vader was een 23-jarige man uit Hoogeveen. Na een avondje stappen had hij duidelijk teveel alcohol in zijn bloed. Toen hij die nacht door de Hoofdstraat liep, greep hij plotseeling een jonge vrouw vast en maakte stekende bewegingen met een mes. Gelukkig bleef het bij gaten in haar jas. Even later probeerde hij een 23-jarige man te steken, maar die kon op tijd wegspringen.

Voor de rechtbank in Assen verklaarde de man dat hij zich niet meer zo goed kon herinneren wat er gebeurd was, omdat hij teveel had gedronken. Hij ontkende dat hij een mes bij zich had gehad. De beschadigingen in de jas van de vrouw vertelden een ander verhaal.

Van een eerder delict had de man nog een voorwaardelijke celstraf van twee maanden tegede. Een gevaarlijk individu dus

SAB-prijs 2015

Stichting SAB is een onafhankelijke stichting die tot doel heeft het ondersteunen van kleinschalige particuliere projecten gericht op het verminderen van alcoholproblemen in de samenleving. Daartoe looft zij onder meer jaarlijks een prijs uit. Ook in 2015 zal dit weer gebeuren, en wel voor een origineel en vernieuwend bewustwordingsproject met betrekking tot alcohol in de sportwereld.

VERSCHIJNING GO

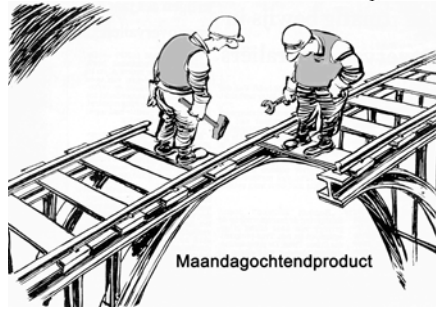
Voor het eerstkomende nummer van dit blad is 12 maart gepland als verschijningsdatum. Kopij voor dat nummer graag uiterlijk 24 februari bij de redacteur.

NIEUWJAARSBIJENKOMST STICHTING ANGOB 2015

De Nieuwjaarsbijeenkomst 2015 wordt gehouden zaterdag 10 januari op het Spook. Vanaf 13.30 u staat de poort open voor alle belangstellenden: begunstigers van Stichting ANGOB, vaste gasten van de camping, abonnees op ons blad zowel als andere belangstellenden. Adres: Spookweg 55, Beekbergen.

Evenals vorig jaar is er geen speciaal programma gepland. Hoofdactiviteit van de middag is wederzijdse uitwisseling van nieuwjaarswensen. De beheerder van de camping en de voorzitter van Stichting ANGOB zullen elk kort iets zeggen over het voorbije jaar en over de vooruitzichten van het nieuwe jaar.

Indien zich voorafgaand aan 10 januari sneeuw of ijzel heeft voorgedaan, kan men de beheerder bellen over de bereikbaarheid van het Spook, tel. 06 - 10 - 93 67 89.

"BUBBELTAKS" VOORLOPIG GEHANDHAAFD.

De vereniging van Nederlandse wijnhandelaren wil dat de wijncaccijns wordt vereenvoudigd. Zo moet het verschil tussen stille en mousserende wijn verdwijnen. Een voorstel van die strekking werd op 13 november door de Tweede Kamer verworpen.

De wijnhandelaren zijn van mening dat het verschil in accijns niet meer van deze tijd is. Het is een soort belasting op luxe artikelen, de oude weeldebelasting. Volgens de vereniging zijn mousserende wijnen (champagne, prosecco, Schaumwein) tegenwoordig geen luxe product meer.

De accijnstarieven voor mousserende wijn zijn volgens de vereniging in verloop van de laatste tien jaar met 80 procent gestegen. Het tarief op een fles mousserende wijn van driekwart

liter bedraagt nu 1,91 euro, dat op een fles stille wijn 0,66 euro. Omdat er voor wijn drie tariefgroepen zijn en voor mousserende wijn slechts twee, is de vergelijking niet helemaal zuiver. Bij een alcoholgehalte beneden de 8,5 procent, liggen de tarieven veel dicht bij elkaar. Namelijk ruim 35 euro per hectoliter stille wijn, en ruim 45 euro per hectoliter mousserende wijn.

De vereniging is naar de Tweede Kamer gekomen, en heeft daar pamfletten met haar standpunt uitgereikt. Dat had succes, het kamerlid Norbert Klein diende een amendement op het belastingplan 2015 in, waarin gevraagd werd om de tarieven gelijk te trekken. Het amendement werd echter verworpen, met alleen de SP, CU, SGP en PvdD vóór. In 2017 komt de zaak opnieuw aan de orde.

SAB-PRIJS 2014 UITGEREIKT AAN NETWERK NIJMEGEN

Op 20 november vond in Den Haag de uitreiking plaats van de SAB-prijs 2014. Een prijs die deze keer werd toegekend voor de uitvoering van een bewustwordingsproject met betrekking tot alcohol, gericht op ouderen.

De uitreiking vond plaats tijdens de projectleidersbijeenkomst van de programma's Gezonde Slagkracht en Gezonde Voeding van Zon-Mw. Winnaar was het project "Ouderen en alcohol, mij 'n zorg?" van Netwerk Nijmegen op één lijn. Kenmerkend voor het project is de wijkgerichte aanpak, waarbij een multidisciplinair team ouderenadviseurs, verzorgenden en paramedici een training krijgt in het signaleren en motiveren van ouderen om vroegtijdig hulp te zoeken voor alcoholproblemen. Door de teamsgevoerde aanpak worden signalen eerder

opgevangen en beter geïnterpreteerd.

Bij de voorafgegangene projectleidersbijeenkomst was reeds geconstateerd dat alcoholproblemen onder ouderen steeds meer voorkomen. Het publiek denkt bij alcoholproblemen vooral aan comazuipende jongeren. Maar bij de verslavingszorg groeit vooral het aantal patiënten in de groep 55-plusers. Veel vrije tijd en een goedgevoelde beurs lijken het risico te vergroten.

Eén en ander werd nog eens onderstreept door de middaglezing, gehouden door Richard Oude Voshaar, hoogleraar ouderenpsychiatrie aan de universiteit van Groningen. Hij constateerde dat alcohol een veel te positief imago heeft. Zeker bij de generatie van vlak na de oorlog, die deze jaren met pensioen gaat of gegaan is. Deze "nieuwe" ouderen doen dat genieten veel te vaak met een glaasje. Maar bij het ouder worden, wordt het negatieve effect van alcohol sterker.

De top van het alcoholgebruik ligt tegenwoordig bij de leeftijdsgroep van 50-55 jaar. De gevolgen zien wij 5 tot 15 jaar later. De top van de alcoholsterfte valt in de leeftijdsklasse van 60-64 jaar. Pas na het 69-ste levensjaar hernemen andere ziekten hun rol

als belangrijke oorzaken van sterfte.

Verontrustend noemde professor Oude Voshaar de redenen die ouderen geven voor hun alcoholgebruik. Naarmate de leeftijd toeneemt, gaat het steeds vaker om het verzachten van gevoelens van eenzaamheid, zinloosheid en depressie. Zelfmedicatie met behulp van drank. De gevaarlijkste redenen om te drinken, want de drank lost hun problemen niet op maar camoufleert ze tijdelijk.

EEN ALCOHOLVRIJE LEEF-
STIJL HALVEERT DE KANS
OP SLOKDARMKANKER

Dronken fietsen beangstigend gewoon

RISICO'S DOOR EN VOOR DRONKEN FIETSERS

Negen van de tien nachtelijke fietsers in steden, verkeren onder de invloed van alcohol. Twee van de drie hebben zelfs zoveel alcohol in hun bloed dat zij de wettelijke grens van 0,5 promille overschrijden. Raken zij bij een ongeval betrokken, dan lopen zij zeer vaak hoofdletsel op.

Onderzoekers van de universiteit van Groningen (RUG) onder leiding van verkeerspsycholoog dr. D. de Waard, bepaalden het alcoholpromillage van fietsers in de binnensteden van Den Haag en Groningen. Van vijf uur 's avonds tot diep in de nacht vroegen ze aan op- of afstappende fietsers of ze even wilden blazen. Driekwart van hen werkte mee. Het onderzoek werd uitgevoerd op een donderdag- en een zaterdagavond.

Naarmate de avond vorderde nam het aantal fietsers dat gedronken had toe. De top werd bereikt tussen één en drie uur 's nachts. Toen bleek maar liefst 89 procent van de fietsers alcohol in zijn of haar adem te hebben. Het wettelijk maximum van 0,5 promille werd overschreden door 68 procent van de fietsers. Twee van de drie waren dus volgens de wet niet meer in staat hun voertuig naar behoren te besturen. Zij riskeerden daarmee een boete van 140 euro.

De fietsers kregen ook vragen over hun eventuele drugsgebruik voorgelegd. In Den Haag antwoordde 4 procent van de nachtelijke fietsers dat zij stimulerende middelen hadden gebruikt, in Groningen 11 procent. Een verschil dat te maken kan hebben met het feit dat Groningen een studentenstad is en Den Haag niet. De meeste drugsgebruikers hadden ook alcohol geconsumeerd.

Gedragswetenschapper D. Twisk van de SWOV, die ook bij het onderzoek betrokken was, ziet in het forse alcoholgebruik van de nachtelijke fietsers de oorzaak van het feit dat fietsers in de vroege uurtjes vaker van hun fiets vallen of tegen een paaltje rijden. "Tien procent van het aantal fietsongevallen gebeurt tussen middernacht en zonsopgang, terwijl dan maar 2,4 procent

van de fietskilometers wordt afgelegd". In de uren na middernacht vinden veel meer ongevallen plaats dan in de uren vóór middernacht, terwijl het dan precies even donker is.

Ruim een maand na de publicatie van het onderzoek van de RUG, kwam Stichting Veiligheid met een rapport over de gevolgen van het feit dat er zoveel onder de invloed van alcohol wordt gefietst.

Jaarlijks komen zo'n 2700 fietsers tussen de 16 en 64 jaar na een alcoholongeval naar de spoedeisende hulp. Meest voorkomende letsel bij hen is hoofdletsel. Fietsongevallen waarbij alcohol in het spel is, veroorzaken in 59 procent van de gevallen hoofdletsel. Fietsongevallen waarbij geen alcohol in het spel is, leiden in slechts 22 procent van de gevallen tot hoofdletsel.

Dit zou erop kunnen wijzen dat alcohol de ernst van de ongevallen vergroot. Voor ongevallen met auto's is dat enkele jaren geleden ook geconstateerd. Daar lag de oorzaak vooral in het langzamer reageren na alcoholgebruik, waardoor de klap harder aankwam. Bij fietsongevallen lijkt alcohol vooral te leiden tot ongelukkiger vallen. Bijvoorbeeld als gevolg van langzamer reageren of door aangetast

evenwichtsgevoel.

Het kan echter ook zo zijn dat nuchtere fietsers met een wond aan hun hoofd helemaal niet naar het ziekenhuis gaan, en zelf thuis de wond (laten) verzorgen. Dronken fietsers worden vaak naar het ziekenhuis gebracht door derden, en dan beslist het ziekenhuis of men zo iemand uit voorzorg behandelt en/of hem misschien liever een nachtje laat blijven om zijn roes uit te slapen.

Beide onderzoeken laten duidelijk zien dat iemand die na alcoholgebruik gaat fietsen, aanzienlijk meer kans op ernstige verwondingen loopt dan iemand die dat in nuchtere toestand doet. Veel alcoholongevallen zijn éénzijdige ongevallen. Daar is geen tegenpartij bij betrokken. Beide onderzoeken zwijgen in alle talen over de ongevalskans voor de nuchtere tegenligger van de dronken fietsers.

Dingeman Korf

SAMENGAAN ALCOHOL EN DEPRESSIE DEELS GENETISCH BEPAALD

Zware drinkers hebben relatief vaak last van depressies, en onder mensen met depressies vinden we relatief veel zware drinkers. Wie was er eerst? Een kip-en-ei vraag. En sinds kort weten we: een gen was er eerder.

Recent onderzoek van het Trimbos Instituut en de Radboud Universiteit heeft laten zien dat beginnend alcoholgebruik al samengaat met beginnende depressieve gevoelens. Althans bij personen met een specifiek gen. Bij hen valt niet aan te geven wat er eerder was, depressieve gevoelens of fors alcoholgebruik. De vraag naar oorzaak en gevolg is hier niet van toepassing, want beide zijn een gevolg van een genetische basis.

Onderzoekster M. Kleinjan verzamelde twee jaar lang gegevens bij 739 jongeren van 12-13 jaar. Elke vier maanden beantwoordden de kinderen vragen over alcoholgebruik en over depressieve gevoelens. Het ging om gezonde jongeren van verschillende opleidingsniveau's (VMBO, HAVO of VWO).

Daarnaast werd gekeken naar genen. Daarbij stond vooral het

OPRM-1 gen in de belangstelling. Van dit gen bestaan twee vormen. Een veel voorkomende vorm en een zeldzame.

Bij jongeren met de veel voorkomende vorm, waren alcoholgebruik en depressieve gevoelens zeer nauw aan elkaar gerelateerd. Als zij meer gingen drinken, namen hun depressieve gevoelens toe. Als zij minder gingen drinken namen hun depressieve gevoelens af. Bij de jongeren met de weinig voorkomende vorm waren alcoholgebruik en depressieve gevoelens niet gekoppeld.

Er zijn dus jongeren die genetisch kwetsbaar zijn voor de combinatie van alcohol en depressie. Als zij op jeugdige leeftijd gaan drinken, is de kans zeer groot dat zij depressieve gevoelens gaan ontwikkelen. Bij hun leeftijdgenoten met de zeldzame vorm van OPRM-1 bestaat dat risico niet.

